ALTHOCHDEUTSCHE GLOSSEN AUS S. PAUL.

Zwei pergamentblätter eines uncialcodex der evangelien aus dem 6n oder 7n jh., mit übergeschriebenen glossen des 8n jh., vorgebunden einem uncialcodex des Ambrosius de fide catholica aus derselben zeit, in der benedictinerabtei Sanct Paul im Lavantthale. die besternten wörter sind zusätze des glossators, das eingeklammerte ist von mir ergänzt.

HOFFMANN.

Evang. Lucae 1, 64. loquebatur, *sprah.*
65. factus est, (*ke*)*tan* (*uua*)*rdh.*
timor, *frahta, forahta.*
*super, *uber.*
omnes, *alle.*
uicinos, *kepurun.*
eorum, *iro.*
*super, (*u*)*ber.*
uniuersa, *omnia, *alle, alle.*
montana, *peracara, pergara.*
iudaee, *dra . d.*
diffamabantur, * diuulgabantur, *kemarit* (*uua*)*run.*
haec, *deisu.*
uerba, (*uuor*)*t.*
omnia, (*al*)*liu.*
66. posuerunt, *sazton.*
*omnes, *alle.*
*qui, *dea.*
*audierant, *horton.*
corde, (*her*)*zin.*
suo, *iro.*
dicentes, *chu*(*e*)*danti.*
quid, *uuaz.*
*putas, *uuanis.*
erit, *ist.*
puer, *chind.*
iste, *deze.*
*etenim, *so.*
manus, (*han*)*t.*
domini, (*truhti*)*nes.*
cum, (*mi*)*t.*
illo, *imu.*
67. eius, (*si*)*ner.*
impletus, *eru*(*u*)*lter.*
spiritu, *atume.*
sancto, *uuihemo.*
profetabat, *uuizagota.*
68. benedictus, *k*(*i*)*u*(*uihi*)*ter.*
quia, (*huuan*)*ta.*
uisetauit, ... *ta.*
fecit, (*mahho*)*ta.*
redemptionem, *urlosida.*
populo, (*fol*)*che.*
suo, (*sine*)*mu.*
70. qui, *d*(*ea*).
aba, *f*(*o*)*na.*

eo, *imu.* *
72. memorari, *k(e)hukit uuesan.*
testamenti sancti, *(uui)hun euua.*
73. iusiurandum, *rehtan eid.*
iurauit, *(suu)ar.*
daturum, *k(eban)tan.*
76. praeibis, *f(o)racas.*
77. ad dandam, *z(a ke)banne.*
scientiam, *uuistuam.*
in remissionem, *in antlaz.*
78. per uiscera, *(du)ruh innodi.*
oriens, *uf chuuemo, uf chumft.*
ex alto, *f(ona ho)hemo.*
79. illuminare, *(liuhtan)ti.*
umbra, *scue* (l. *scateuue*).
dirigendos, *(rih)tan.*
80. crescebat, *(uu)has.*
conroborabatur, *confortabatur, *kestarchit uuas, kestrengit uuas.*
in desertis, *in uuiastim, in uua(stim).*
diem, *(ta)c.*
ostensionis suae, *(sin)ura keaugida.*
2, 1. exiit, *uz keanc.*
edictum, *kechuuit.*
a caesare, *f(ona) kheisure.*
agusto, *eruuirdiskemu.*

* *im texte* QUI ABA EO. *der schreiber des uncialcodex schrieb für* a saeculo, *wie die vulgata hat, deutsch* aba eo *oder meinte* ab aevo. *der glossator nahm es für* ab eo.

*uniuersus orbis, *alliu umbiuurft.*
2. haec, *deze.*
professio, *descriptio, *kescrip.*
prima, *erist.*
facta est, *uuortanaz.*
(*a) praeside, *fona demu forakesa . . .*
syriae, *d(e)ra sir.*
3. ibant, *keangu(n).*
omnes, *(al)le.*
ut, *daz.*
profeterentur, *sie fuarin.* *
unusquisque, * singuli, *ainluze.*
in suam, *in iro.*
4. ascendit, *ufsteic.*
ciuitatem dauid, *(bu)ruc dauides.*
que uocatur, *diu ist.*
eo quod essit, *pidiu daz uuas.*
domo, *huse.*
patria, *familia, *hiuuiske.*
5. profeteretur, *er fuari.* **
cum maria, *(mi)t (mari)un.*
spunsa, *desponsata, *kemahaltera.*
*sibi, imu.
*uxore, *chuuenun.*
pringnata, *pregnante, *suuangrera, suuangrera.*
6. factum, *(ke)tan.*
autem, *keuuisso.*
dum, *denne.*

* *der glossator hatte* proficiscerentur *im sinne.*
** *der glossator meint* proficisceretur.

ibi, *dar*.
essent, (*uu*)*arun*.
impleti sunt, *eruulte* (*uua*)*run*.
dies, (*ta*)*ga*.
pareret, *pari*.
7. peperit, *par*.
filium, *chindh*.
*suum, *ira*.
primogenitum, (*e*)*ristporanaz*.
pannis, *lachanum*.
eum, (*i*)*nan*.
conuoluit, *inuoluit, *piuuant*.
posuit, *reclinauit, *kesazta*.
eum, *inan*.
in praesepium, *in parnin, in chripiun*.
quia, (*huuan*)*ta*.
erat, *uuas*.
*ei, *imu*.
locus, *stat*.
in diuersorio, *in casthuse*.
*pastores, (*hir*)*te*.
erant, (*uua*)*run*.
in regione, *in lantscafi*.
illa, *eadem, *deraselbun*.
uigilantes, (*uuah*)*hente*.
custodientes, *haltente*.
uigilias, (*uu*)*ahta*.
noctis, *d*(*e*)*ra naht*.
gregem suum, *chortar iro*.
9. ecce, *inu*.
angelus, (*an*)*gil*.
domini, (*truhti*)*nes*.
stetit, *stuant*.
circa, *iuxta illos, *pi im*.
claritas, *perhti, perehti*.
*dei, *cotes*.
circumfulsit, (*umbi s*)*kein*.
illos, *sie*.
timuerunt, *forohton*.
timore, *forahtun*.
magno, *michilleru*.
10. dixit, (*spr*)*ah*.
illis, *im*.
angelus, (*an*)*gil*.
nolite, *ni churit*.
timere, *furahtan*.
ecce, *inu*.
nuntio, * euangelizo, *cuatspellon*.
uobis, *iu*.
gaudium, *mendi*.
magnum, *michila*.
quod, *daz*.
erit, *ist*.
omni, *eocouuelichemu*.
populo, (*fol*)*che*.
11. quia, *daz*.
natus, *keporaner*.
nobis, *iu*.
hodie, *hiuto*.
conseruator, *saluator, *heilant*.
qui, (*de*)*r*.
xp̄s, *uuiher*.
dominus, (*truh*)*tin*.
ciuitate, (*pu*)*riki*.
12. hoc, *est, uobis, *daz ist iu*.
signum, *zeichan*.
inuenietes, *findat ir*.
infantem, *chindh*.
*pannis, *lachanum*.
*inuolutum, *piuuntanaz*.
positum, *kesaztaz*.
in praesepio, *in parnin*.
13. subito, *chahun, cahun*.
facta est, (*ke*)*tan uuardh*.

*cum angelo, *mit angele.*
multitudo, *manaki.*
exercitus, *heri.*
*militię, *dera chamfheiti.*
caelestes, *d(e)ra himiliski.*
laudantium, *lobontero.*
deum, *(co)tan.*
dicentium, *(quedan)tero.*
14. gloria, *(ruami)da.*
in altissimis, *excelsis, *in hohem.*
deo, *(co)te.*
terra, *(er)du.*
pax, *fridv, fridu.*
hominibus, *(man)num.*
bone uoluntates, *d(e)s cuatin uuillin.*
15. pastores, *(hir)te.*
dixerunt, *loquebantur, *sprachun.*
ad inuicem, *untar im.*
transeamus, *farames.*
usque, *(un)zi.*
in bethelm, *in bedhlem.*
uedeamus, *kesehemes.*
hoc uerbum, *daz uuort.*
quod factum est, *daz (ke)tan ist.*
*quod, *daz.*
ostendit, *keaucta.*
nobis, *uns.*
16. uenerunt, *chuuamun.*
festinantes, *illante.*
inuenerunt, *funtun.*
mariam, *(mari)un.*
infantem, *chindh.*
positum, *kesaztaz.*
in praesepio, *in parnin.*
17. *uidentes, *keseante, kesehante.*
cognouerunt, *er(chan)ton.*
de uerbo, *pi uuorte, pi uuorte.*
quod dictum est, *daz kechuuetan uuas.*
illis, *im.*
de poero hoc, *fona chinde demu.*
18. omnes, *(al)le.*
qui, *(de)a.*
audierunt, *kehorton.*
mirati sunt, *eruuntrote uuarun.*
de his, *idei* (l. *umpi dei?*)
que, *dei.*
dicta erant, *kechuuetan uuarun.*
a pastoribus, *f(o)na hirtum.*
ad ipsos, *ze im.*
19. conseruabat, *kehealt.*
omnia, *(al)liu.*
*uerba, *uuort.*
haec, *deisu.*
conferens, *ebano ketraganti, ebanoketraganti.*
corde, *(her)zin.*
suo, *ira.*
20. reuersi sunt, *uuarpante (uua)run.*
pastores, *hirte.*
*glorificantes, *ruamante.*
laudantes, *lobonte.*
deum, *(co)tan.*
omnibus, *(al)lem.*
quae audierant, *dei kehorton.*
uiderant, *kesahun.*
*dictum est, *chuuetan.*

*ad illos, *ze im*.

21. cum impleti sunt, *postquam consummati sunt, *after diu keenteote (uua)run*.

dies, *(ta)ga*.

VIII, *hatouui*.

ut circumcideretur, *daz. umbisnitan uuari*.

puer, *chind*.

uocatum est, *kenemit uuas*.

numen eius, *(na)mo siner*.

quod, *daz*.

uocatum est, *kenemmit (uua)s*.

ab angelo, *f(ona ange)le*.

priumquam, *er denne*.

*in utero, *in innode*.

conceperetur, *entfangan uuari*.

22. cum, *postquam, impleti sunt, *eruulte (uua)run*.

dies, *(ta)ga*.

purificationis, *dera reinidassi, reinidassi*.

eius, *sinera*.

secundum, *(af)ter*.

legem, *euu*.

mosi, *d(e)s moyscnes*.

duxerunt, *tulerunt, *namun*.

*illum, *inan*.

*ut sisterent illum, *daz saztin, saztin inan*.

domino, *(truhti)ne*.

23. scriptum est, *(kescri)ban ist*.

lege, *euu*.

domini, *(truhti)nes*.

quia, *daz*.

omne, *eoceuuelichez*.

masculum, * masculinum, *comman chunt, chunt*.

(*ad)aperiens uuluam, *intuanti uuamba*.

sanctum, *uuihaz, uuihaz*.

domino, *(truhti)ne*.

uocabitur, *kenemmit ist*.

24. ut darent, *daz kebin*.

sacrificium, *ostiam, *zebar, zebar*.

secundum, *(af)ter*.

quod dictum est, *daz chuuetan (uua)s*.

lege, *euu*.

par turturum, *zuuei kenestidiu turturono*.

duos pullos columbarum, *zuuei iungi huaninchili tubono*.

25. ecce, *inu*.

homo, *(ma)n*.

cui, *demu*.

nomen, *(na)mo*.

erat, *uuas*.

homo, *(ma)n*.

hic, * iste, *deser*.

iustus, *(reh)ter*.

religiosus, *timoratus, *forahtaler*.

expectans, *peitonti*.

consolationem, *trost*.

israhel, *(israhe)les*.

spiritus sanctus, *atum (uui)her*.

cum ipso, *in eo, *mit imu*.

26. respunsum, *antuurti*.

acceperat, *entfeanc*.

ab spiritu sancto, *f(o)na atume (uui)hemu*.

non, *(nal)les.*
uisurum, *kesehan.*
se, *sih.*
mortem, *d(o)dh.*
(*nisi) prius quam, *uzan er.*
uederit, *kesahi.*
christum domini, *(uui)han trohtines.*
27. uenit, *chuuam.*
in spiritu, *in atume.*
in templo, *in huse.*
cum, *(den)ne.*
inducerint, *inlei(titun).*
*parentes eius, *catalinga ford(o)ron aldo.*
iesum, *heilant.*
ut, *(da)z.*
facerent, *tatin.*
secundum, *(af)ter.*
consuetudinem, *keuuoneheiti.*
legis, *d(e)ra euua.*
pro eo, *pi inan, fora imu.*
28. ipse, *er.*
accipit, *entfeanc.*
eum, *inan.*
in manus, *ulnas, suas, *in elinpogun, in elinpogun sino.*
benedixit, *uuihta.*
deum, *(co)tan.*
dixit, *(chuua)dh.*
29. nunc, *nu.*
dimitte, *forlaz.*
seruum, *(scal)c.*
secundum, *(af)ter.*
uerbum, *(uuor)t.*
tuum, *(di)naz.*
pace, *(fri)diu.*
30. quia, *(huuan)ta.*
uiderunt, *kesa(hun).*
oculi mei, *(ou)gun (mi)niu.*
salutare tuum, *daz heil din.*
31. quod, *(da)z.*
parasti, *kekarotos.*
ante faciem, *f(o)ra siune.*
omnium, *(al)lero.*
populorum, *liut(eo).*
32. lumen, *lehot.*
in, *ad, reuelationem, *ze antrihidu.*
gentium, *deotono.*
gloriam, *ze (ruami)da.*
populi tui, *plebis tue, *d(e)s (folc)hes (di)nes.*
33. mater, *(mua)te(r).*
mirantes, *(uuun)trontiu.*
super his, *(u)ber dei.*
que dicebantur, *dei kechu(e)tan (uua)run.*
de eo, *f(ona) imu.*
34. benedixit es, *uuihta siu.*
dixit ad mariam, *(chua)dh ze (mari)un.*
eius, *(i)ru.*
positus est, *kesazter ist.*
in ruinam, *in ual.*
resurrectionem, *urristu.*
multorum, *(mana)gero.*
in signum, *in zeichan.*
cui, *demu.*
contradicitur, *uuidar chu(etan) ist.*
35. tuam ipsius animam, *dinna selbes sela.*
pertransiet, *(du)ruh farit.*
gladius, *uuafan.*
reuelentur, *sin entrigan.*

ex multis cordibus, *er managem herzom.*
cogitationes, *ke(dan)cha.*
36. erat, *(uua)s.*
profetissa, *uuizaga.*
filia, *thoter.*
fanoel, *(fanoe)les.*
de tribu aser, *f(ona) chunne (ase)res.*
haec, *disu.*
processerat, *framgeanc.*
diebus, *(ta)gum.*
multis, *managem.*
uixerat, *lebata.*
cum uiro *suo, *(mi)t mane ira.*
a uirginitate sua, *f(o)na magahtheiti ira.*
37. haec, *disu.*
uidua, *uuituua.*
(usque) *ad annos, *unzi ze iarun.*
LXXXIV, *hahtozo feoriu.*
que non discebat, *diu ni keleid.*
de templo, *f(ona) huse.*
ieiuniis, *(fas)tom.*
orationibus, *obsecrationibus, *pisuuartim, pisuuartim.*
seruiens, *deononti.*
nocte et, *ac, die, *(ta)kes enti nahtes.*
38. haec, *disu.*
ipsa *hora, *d(e)ra selbun uuilu.*
*ueniens, *chuuemanti.*
confitebatur, *iah.*
domino, *(truhti)ne.*
loquebatur, *sparch (so).*
*qui, *dea.*
expectantibus, *exspectabant, *peitoton.*
redemptionem, *irlosida.*
39. ut, *so.*
perfecerunt, *(du)ruh tatun.*
omnia, *(al)liu.*
secundum legem domini, *(af)ter euu (truhti)nes.*
reuersi sunt, *(uua)rpante (uua)run.*
ciuitatem suam, *(bu)ruc sina.*
40. crescebat, *uu . as.*
plenus sapientia, *foller spahida.*
conroborabatur, *fortabatur, *(ke)starchit uuas.*
gratia dei, *ensti (co)tes.*
erat in eo, *cum illo, *(uua)s (mi)t imu.*
42. cum, *(den)ne.*
factus esset, *(ke)taner (uua)s.*
*iesus, *(hei)lant.*
annorum XII, *(ia)rum (xij) ueo.*
ascendentibus, *ufstigantem.*
secundum consuetudinem, *(af)ter keuuonaheiti.*
diei festi, *(tul)di tagin.*
43. *consummatisque diebus, *enti keentotem tagum.*
cum redirent, *(den)ne uuarpton.*
remansit, *pileip.*
puer, *cheneht, cheneht.*
non cognouerunt, *ni erchanton.*
parentes eius, *catalinge sine.*
44. existimantes, *uuannante.*

eum, *illum, *(i)nan.*
esse, *(uue)san.*
in comitatu, *in kesinde,· (i)ngesinde.*
uenerunt, *(chuua)mun.*
*iter, *sindh.*
diei, *d(e)s tages.*
quirebant, *suahton.*
eum, *(i)nan.*
inter cognatos, *untar kelangem, kelangem.*
notos, *chundem.*

45. non inuenientes, *ni findante.*
reuersi sunt, *uuarpante (uua)run.*
requirentes eum, *auar suachante (i)nan.*

46. factum, *(ke)tan.*
post dies tres, *triduum, *after drim tagum.*
inuenerunt eum, *funtum nan.*
templo, *huse.*
sedentem, *sizantan.*
in medio magistrorum, *doctorum, *in metolode meistro.*
audientem, *horrantan.*
*illos, *im.*
interrogantem, *fragentan.*

47. stopebant, *erchuuamun.*
omnes, *(al)le.*
audientes eum, *qui eum audiebant, *dea inan kehorton.*
super prudentiam, *uber clauuida.*
et respunsa, *responsis, *enti antuurtim sinem.*

48. uidentes, *kesehente.*
obstepuerunt, ammirati sunt, *eruuntrote (uua)run.*
ad eum, *ad illum, *(a)z inan.*
mater eius, *(mua)ter (si)niu.*
fili, *chind.*
quid, *uuaz.*
fecisti, *tati.*
nobis, *uns.*
sic, *so.*
*pater tuus, *(fa)ter diner.*
ego, *hih.*
dolentes, *serazantiu.*
querebamus, *suahtomes.*
te, *(di)h.*

49. dixit, *ait, ad eos, *illos, *(chuua)dh ze im.*
quid *est, *uuaz ist.*
(*quod me) quaerebatis, *daz mih suahtot.*
nescitis, *nesciebatis, *ni uisotot ir.*
quia in *his que, *daz in dem dea.*
patris mei *sunt, *d(e)s fatere (min)es sint.*
oportet, *ketrekit.*
me, *(mi)h.*
esse, *(uue)san.*

50. ipsi, *sie.*
non intellexerunt, *ni farstuantun.*
uerbum, *(uuor)t.*
quod locutus est, *daz sprechanter (uua)s.*
eis, *ad illos, *im.*

51. discendit, *nidarsteic.*
cum eis, *(mi)t im.*
uenit, *. . . dh.*